

ΜΑΘΗΜΑ / ΤΑΞΗ :	ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ / Α΄ ΓΕΛ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	04-10-2025

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (Μονάδες 10)

Ποιες επιπτώσεις έχουν για τη γλώσσα οι διάφορες κρίσεις που αντιμετωπίζει η κοινωνία και πού οφείλονται, σύμφωνα με τον συγγραφέα του Κειμένου 1 (50-60 λέξεις);

Ο συγγραφέας του Κειμένου 1 υποστηρίζει πως σε περιόδους κρίσης η γλώσσα υφίσταται επιπτώσεις και παρατηρείται περιορισμός και συχνή χρήση συγκεκριμένου λεξιλογίου. Η ένδεια του λεξιλογίου αλλά και η μη ποικιλία των συζητήσεων αποτελούν κάποιες από αυτές. Επιπλέον, παύουν να υπάρχουν διαβαθμίσεις στο λόγο των ανθρώπων. Επιπτώσεις που οφείλονται στο αίσθημα αμηχανίας, έκπληξης, ανησυχίας και φόβου απέναντι σ' ένα μεγάλο γεγονός.

(60 λέξεις)

2^ο υποερώτημα (Μονάδες 10)

Στην 3^η παράγραφο του Κειμένου 1 παρατηρείται η χρήση δύο παραδειγμάτων, τα οποία αντλούνται από την εμπειρία και επιδιώκουν να ενδυναμώσουν την επιχειρηματολογία που - ήδη από την θεματική περίοδο - εισάγεται. Συγκεκριμένα, ο αρθρογράφος επιδιώκοντας να ενισχύσει τη θέση του ότι «σε περιόδους κρίσης επέρχεται λεξιλογική ένδεια» χρησιμοποιεί αφενός το παράδειγμα της τελευταίας οικονομικής κρίσης και αφετέρου το παράδειγμα της περίπτωσης του κορωνοϊού. Δύο δύσκολες χρονικές περιόδους κατά τις οποίες οι πολίτες συγκεκριμενοποιούσαν τόσο το λεξιλόγιό τους που το ίδιο φτώχαινε και κάθε συζήτηση γινόταν μονοδιάστατη.

3^ο υποερώτημα (Μονάδες 15)

«Η γλώσσα του πομπού φορτίζει τον δέκτη. Μπορεί, όμως, να γίνει φάρμακο πριν στάξει φαρμάκι». Να δηλώσεις το είδος της χρήσης της γλώσσας στην παραπάνω πρόταση (δηλωτική ή συνυποδηλωτική) και να εξηγήσεις ποια είναι η πρόθεση του συντάκτη με την επιλογή αυτή.

Στο παραπάνω απόσπασμα ο συντάκτης επιλέγει να χρησιμοποιήσει την συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας. Πιο συγκεκριμένα, η γλώσσα παρουσιάζεται μεταφορικά να έχει την δυνατότητα «να γίνει φάρμακο πριν στάξει φαρμάκι», δηλαδή να επηρεάσει συναισθηματικά

τον δέκτη. Η γλώσσα είναι ένα εργαλείο που ανάλογα με τη χρήση της μπορεί να θεραπεύσει (φάρμακο) ή να πληγώσει (φαρμάκι) τον δέκτη. Επικοινωνιακή στόχευση του συντάκτη φαίνεται να είναι ο προβληματισμός του αναγνώστη, η συναισθηματική του φόρτιση και η ευαισθητοποίησή του σχετικά με το ζήτημα.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Ο συγγραφέας στο Κείμενο 1 αναφέρεται στη γλώσσα που επηρεάζεται αρνητικά σε περιόδους κρίσεων, καθώς παρατηρείται ένδεια (φτώχεια) και επανάληψη γλωσσικών εκφράσεων στην καθημερινή επικοινωνία. Σε ένα άρθρο (350 - 400) λέξεων το οποίο θα δημοσιευτεί στη σχολική σας εφημερίδα, να αναφερθείτε στις αιτίες που οδηγούν σε αυτή την διαπίστωση και στο πώς μπορεί το άτομο να διαμορφώσει μια ουσιαστική σχέση με την γλώσσα.

Φύση Επικοινωνίας: Άρθρο σε σχολική εφημερίδα

Θέμα Επικοινωνίας: Οι αιτίες της γλωσσικής υποβάθμισης και οι τρόποι με τους οποίους το άτομο μπορεί να διαμορφώσει μια ουσιαστική σχέση με την γλώσσα

Συνομιλιακοί ρόλοι: πομπός → μαθητής, δέκτης → εκπαιδευτικοί, γονείς, μαθητές

Εκφραστικές επιλογές / ύφος λόγου: χρήση γ' και α' ρηματικού προσώπου, απλό λεξιλόγιο / πληροφοριακό και οικείο ύφος

Τίτλος άρθρου: «Από τη γλωσσική κρίση στην ουσιαστική επικοινωνία» / «Σώζοντας τη γλώσσα»

Πρόλογος: αναφορά στην αφορμή για τη σύνταξη του άρθρου (Κείμενο 1) και στο θέμα του άρθρου

Κύριο μέρος:

Α' Ζητούμενο: Αιτίες γλωσσικής υποβάθμισης

- Φαινόμενο λεξιπενίας, περιορισμένο και φτωχό λεξιλόγιο
- Αδιαφορία ατόμου για τη γλώσσα του και για την γενικότερη πνευματική του καλλιέργεια
- Βίαιη και μαζική εισβολή ξένων λέξεων στην καθημερινή επικοινωνία
- Κυριαρχία των «Greeklish», αλλοίωση της σημασίας των λέξεων
- Εκφραστικά και συντακτικά λάθη, αδυναμία παραγωγής και κατανόησης ποιοτικού λόγου
- Υποβάθμιση γραπτού και προφορικού λόγου εξαιτίας των αλλαγών που επέφερε η τεχνολογική εξέλιξη
- Κυριαρχία εικόνας έναντι της ποιοτικής ανάγνωσης
- Έλλειψη παιδείας και σωστής καθοδήγησης από τους φορείς κοινωνικοποίησης
- Κρίση στην ανθρώπινη επικοινωνία, έλλειψη ελεύθερου χρόνου, απουσία ουσιαστικής συζήτησης στις ανθρώπινες σχέσεις

Β' Ζητούμενο: Τρόποι διαμόρφωσης μιας ουσιαστικής σχέσης με τη γλώσσα

- Αυτομόρφωση, προσπάθεια βελτίωσης της ποιότητας του λόγου του → εμπλουτισμός λεξιλογίου / τήρηση γραμματικών και συντακτικών κανόνων
- Κριτική σκέψη και αξιολόγηση της παρεχόμενης πληροφορίας
- Διατήρησης της επαφής του ατόμου με ορθά πρότυπα γλώσσας → ανάγνωση ελληνικών ή μεταφρασμένων λογοτεχνικών βιβλίων, ποιημάτων, επιστημονικών κειμένων, μελέτη του Τύπου (εφημερίδες, περιοδικά)
- Αποφυγή χρήσης ξένων λέξεων / επαφή με λεξικά
- Διάλογος ιδιαίτερα στο πλαίσιο της οικογένειας ή της παρέας
- Συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις που σχετίζονται με τη γλώσσα: ομιλίες ειδικών, παρουσιάσεις και εκθέσεις βιβλίων

Επίλογος: Ανακεφαλαίωση / συμπέρασμα:

Συνειδητοποίηση της αξίας της γλώσσας για σωστή έκφραση, κατανόηση της σύγχρονης πολύπλοκης πραγματικότητας αλλά και για τη διατήρηση της εθνικής ταυτότητας

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Να εντοπίσετε **δύο μεταφορές** (μονάδες 10) στο **Κείμενο 2** και να εξηγήσετε τη λειτουργία τους μέσα στο ποίημα (μονάδες 10).

- « Εβδομήντα χρόνια τα κουβαλάει μαζί της »
- « κάθονται άνεργα πάνω στη μαύρη ποδιά της »

Οι μεταφορές χρησιμοποιούνται στο Κείμενο 2 προκειμένου να βοηθήσουν τον αναγνώστη να αντιληφθεί το πέρασμα του χρόνου αλλά και τη συναισθηματική κατάσταση της ηρωίδας. Τα χέρια της κουβαλούν την ιστορία της ζωής της, υποδηλώνοντας τις δυσκολίες αλλά και τις εμπειρίες της. Με τη χρήση τους το ποίημα γίνεται πιο ελκυστικό. Αποκτά ζωντάνια, παραστατικότητα και ποιητική δύναμη με στόχο το συναίσθημα του αναγνώστη.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποιες σκέψεις, συναισθήματα και αναμνήσεις δημιουργούνται στην ηρωίδα του **Κειμένου 2** για τους ρόλους που «υπηρέτησε» με συνέπεια σε όλη τη διάρκεια της ζωής της; Ποιες αντίστοιχα

σκέψεις και συναισθήματα σου δημιούργησε η ανάγνωση και γιατί; Να αποδώσεις την ερμηνεία σου σε 120-150 λέξεις.

Στο Κείμενο 2 ιχνογραφείται το πορτρέτο μίας ηλικιωμένης, η οποία συμπυκνώνει με τη μορφή σκέψεων το χρονικό της ζωής της, επαναφέροντας μνήμες του παρελθόντος. Η θέα των ρυτιδιασμένων της χεριών την φέρνουν αντιμέτωπη με τη συνταρακτική παραδοχή της φθοράς από τον χρόνο. Διαπιστώνει πως τα χέρια της είναι παραμελημένα και αφυδατωμένα, αφού όλη της την ζωή δεν τους προσέφερε την απαραίτητη προσοχή. Η ανάγκη να τα χαϊδέψει για παρηγοριά, αφού πλέον τα αισθάνεται ξένα («κάθονται άνεργα... σαν προσφυγάκια») αποδίδει την πραγματικότητα των γηρατειών, ενώ εκφράζει και τη θλίψη της. Η θέα των χεριών της κινητοποιεί αναμνήσεις και εικόνες από την δύσκολη καθημερινότητα του παρελθόντος («Και τι δεν τράβηξαν...να της βγει η ψυχή»), αποκαλύπτοντας τον αγώνα της απέναντι στις υποχρεώσεις που δημιουργούσαν οι πολλαπλοί ρόλοι της. Ντρέπεται, λοιπόν, γι' αυτά και θέλει να τα κρύψει οπουδήποτε βρει.

Ανάλογα με τον βαθμό πρόσληψης του κειμένου ο/η μαθητής/-τρια εκφράζει τις σκέψεις και τα συναισθήματα που του προκάλεσε η ανάγνωση.

(π.χ. Σκέφτομαι πως αντίστοιχα συναισθήματα δοκιμάζουν όλοι οι ηλικιωμένοι, «μετρώντας» την αναπόδραστη φθορά του χρόνου / Στεναχώρια, λύπη, σκληρή συνειδητοποίηση του πολυδιάστατου και απαιτητικού ρόλου της γυναίκας)